

Samenvatting

Het college heeft besloten om de niet bestede middelen voor groot onderhoud groenbeheer jaarschijf 2019 te storten in de reserve overloop, in afwachting van de nieuwe leidraad groenbeheer waarin het inhoudelijke en financiële meerjarenkader voor het groenbeheer wordt uitgewerkt.

Beslispunten

1. De niet bestede middelen voor groot onderhoud groenbeheer 2019 te storten in de reserve overloop, in afwachting van de nieuwe leidraad groenbeheer waarin het inhoudelijke en financiële meerjarenkader voor het groenbeheer wordt uitgewerkt.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 17 december 2019:

Conform.

Collegevoorstel

1. Aanleiding

De vorige leidraad groenbeheer had betrekking op de periode 2014 tot en met 2018. De aansluitende nieuwe leidraad voor 2019 tot en met 2023 is vertraagd vanwege noodzakelijke afstemming op de omgevingsvisie/groenplan. De leidraad maakt een onderscheid tussen dagelijks onderhoud, groot onderhoud, zelfbeheer en natuurbeheer. In de door de raad vastgestelde meerjarenbegroting is € 717.339,- opgenomen voor groot onderhoud groen/bomen in 2019.

Vooruitlopend op de vaststelling van de nieuwe leidraad zijn opdrachten voorbereid voor groot onderhoud passend binnen het daarvoor gereserveerde budget. Vanwege de zeer lange doorlooptijd van de regionale aanbestedingsprocedure is het niet gelukt om alle werkzaamheden die voor 2019 op de planning stonden uit te laten voeren. Hierdoor komen veel opdrachten pas in 2020 tot uitvoering. Normaliter worden de niet bestede middelen gestort in de voorziening groot onderhoud groen. Echter, vanwege het feit dat er in het “overgangsjaar” 2019 nog geen vastgestelde leidraad is, mogen we niet werken met een voorziening en kunnen de middelen voor jaarschijf 2019 alleen voor groot onderhoud in 2020 worden aangewend als het college besluit om deze te storten in de reserve overloop.

2. Context

De gemeente is verantwoordelijk voor de kwaliteit en instandhouding van haar kapitaalgoederen waaronder het openbaar groen. Een adequaat beheer is geen doel op zich maar een middel om maatschappelijke doelen op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, gezondheid en welzijn te realiseren. De gemeenteraad stelt de inhoudelijke en financiële kaders vast voor de kapitaalgoederen. Inhoudelijk kader is de omgevingsvisie met daarin de beleidsambities voor groen, die naar verwachting begin 2020 door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De omgevingsvisie beschrijft het strategisch lange termijn beleid op het gebied van groen. Financieel kader is de (meerjaren)begroting die door de gemeenteraad is vastgesteld. Binnen deze kaders geeft het college invulling aan het beheer van de kapitaalgoederen. Daartoe worden leidraden opgesteld. Deze maken per kapitaalgoed inzichtelijk hoe het beheer meerjarig is geregeld.

3. Gewenste situatie

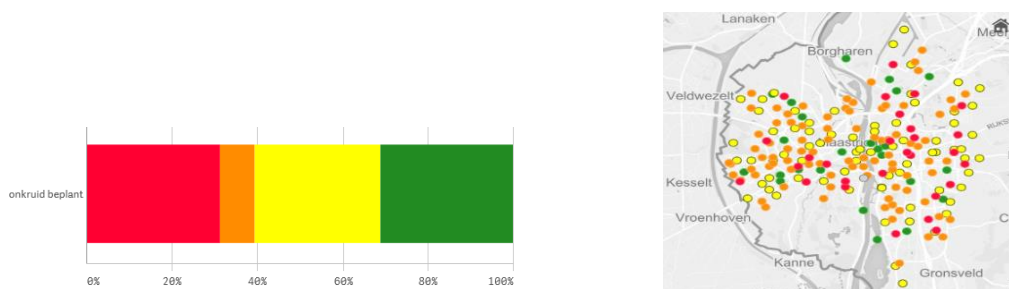
In meerjarenperspectief is groot onderhoud nodig om de in de afgelopen jaren opgelopen stevige onkruiddruk in beplantingen te bestrijden en het bomenbestand gezond en op peil te houden. De gewenste situatie is om de in 2019 niet bestede middelen voor groot onderhoud groen niet vrij te laten vallen, maar te storten in de reserve overloop. Dit omdat de opgave op gebied van groot

onderhoud groen dermate groot is, zo blijkt ook uit de monitoringsresultaten, dat de middelen noodzakelijk zijn om de noodzakelijke vervangingen te kunnen uitvoeren.

Bestrijding onkruidruk

Uit de monitoring blijkt dat onkruidruk in beplanting de laatste jaren sterk is toegenomen. Anno 2019 heeft 29% kwaliteit D en 12% kwaliteit C (zie onderstaande figuur, rood = D, oranje = C, geel = B en groen = A).

Ten opzichte van de gestelde ambitie (B) is het “onkruid in groen” dus onder de maat. Dit is een erfenis uit het verleden; jarenlang (tot en met 2017) was het groenbeheer gericht op kwaliteitsniveau C. Vervanging van de kwalitatief slechte groenvakken is nodig om het bestaande groen in stand te kunnen houden en kapitaalsvernietiging en hogere reguliere onderhoudskosten te voorkomen. Sinds gestopt is met chemische onkruidbestrijding is de ondergrondse doorworteling en bovengrondse verspreiding van onkruidzaden sterk toegenomen. De aanwezigheid van het onkruid is dermate structureel (zaailingen en houtachtige opslag) dat periodiek onderhoud (schoffelen) niet tot structurele verbeteringen leidt. De gaten die dan ontstaan verlagen de beeldkwaliteit en vullen opnieuw op met onkruid. En ook nieuw aangelegde groenvoorzieningen vergen extra onkruidbestrijding, zolang de bodem niet geheel bedekt is. Dit duurt in de regel meerdere (groei)seizoenen.

Het bestrijden van het onkruid via schoffelen zou leiden tot substantiële extra kosten voor het dagelijks beheer. In plaats van het structureel verhogen van het schoffelbudget, is het effectiever en goedkoper om de aangetaste beplanting te vervangen. Daarmee wordt het achterstallig onderhoud ingelopen én nieuwe onkruidgroei voorkomen. Hiermee wordt tevens tegemoet gekomen aan de wens van de bevolking. Uit een eerder in 2017 uitgevoerde groen-enquête bleek dat driekwart van de ondervraagden vond dat de kwaliteit van het openbaar groen(onderhoud) omhoog moet.

Bomen

In Maastricht zijn ruim 43.000 bomen in beheer bij de gemeente. Om het bomenbestand gezond en op peil te houden wordt jaarlijks een gedeelte vervangen. De langdurige droogte van 2018 en 2019 heeft geleid tot veel schade onder nieuwe aanplant. Daarnaast zorgt de stressvolle situatie in het stedelijk milieu (bomen horen van nature thuis in het bos) dat bomen sneller worden aangetast door ziekten en plagen. Zo zorgde de kastanje bloedingsziekte er onlangs nog voor dat 400 grote bomen moesten worden vervangen. En ook de takkensterfte onder essen en de masaria ziekte onder platanen, zijn voorbeelden hiervan. Pas na beschikbaarheid van (ziekte)resistente soorten (zoals bij de iep), kunnen deze soorten langzaam weer opnieuw geïntroduceerd worden. Uit de monitoring blijkt dat momenteel 4% van het actuele bomenbestand (1720 bomen) een (sterk) verminderde levenskracht heeft (niveau C en D) en in aanmerking komt voor vervanging. Daarmee is ook de veiligheid gediend.

In samenhang met deze vervangingsopgave, zijn maatregelen nodig om (met name in de binnenstad) groeiomstandigheden van bomen te verbeteren, “opgeschoten” bosplantsoen te beheren en het snoei- en waterregime van bomen te intensiveren. Grote bomen in de binnenstad zijn in het verleden in de regel onder betere condities opgegroeid, dan nu nog kunnen worden gewaarborgd. Het verbeteren van de ondergrondse groeivoorwaarden is vele malen duurder dan de aanschaf, het transport en de aanplant van grote bomen tezamen. Bij het groot onderhoud worden de technische randvoorwaarden van het Norminstituut Bomen toegepast, zodat de condities weer optimaal zijn. Veel bosplantsoen dat in de jaren '70 is aangeplant is uitgegroeid tot bos. De individuele grote bomen vallen daarmee onder dezelfde (intensievere) beheerplicht als de overige stads- en straatbomen wat een kostenverhoging met zich meebrengt. Maastricht telt veel oudere bomen; 1 op de 3 bomen heeft het volwassen stadium bereikt. Dat vraagt om een intensief snoeiregime; in totaal hebben ca. 4.000 bomen een verhoogde zorgplicht. Verder zorgt een (steeds vaker voorkomende) droog voorjaar en/of hete zomer voor een forse extra kostenpost door het noodzakelijke extra water geven om sterfte van bomen te voorkomen.

In de nieuwe leidraad groenbeheer wordt het inhoudelijke en financiële meerjarenkader voor het groenbeheer uitgewerkt en ter besluitvorming aan het college voorgelegd. Uitgangspunt voor groot onderhoud is planmatige vervanging van de kwalitatief slechte groenvakken en bomen. In de komende vier jaar worden achtereenvolgens (voor wat betreft de bestrijding van onkruidruk) de stadsdelen 1 en 5 (2020), 4 (2021), 3 (2022) en 2 (2023) onder handen genomen. Kantekeningen hierbij zijn mogelijke vertraging als gevolg van langere perioden van onwerkbaar weer (de plantseizoenen bevinden zich in jaargetijden die normaal gesproken ook slecht weer met zich mee

brengen, dit type werk is gebaat bij droog en vorstvrij werk) en mogelijke tegenvallende aanbestedingen doordat de arbeidskosten in de sector de laatste jaren behoorlijk zijn gestegen als gevolg van een toename van werk en gebrek aan personeel.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

N.v.t.

5. Effect op de openbare ruimte

N.v.t.

6. Personeel en organisatie

N.v.t.

7. Informatiemanagement en automatisering

N.v.t.

8. Financiën

Door de niet bestede middelen voor groot onderhoud (ca. € 500.000,-) nu in de reserve overloop te storten en niet vrij te laten vallen behoudt het college de mogelijkheid om te kiezen hoe zij de middelen in 2020 wenst aan te wenden. In de nieuwe leidraad groenbeheer wordt het inhoudelijke en financiële meerjarenkader voor het groenbeheer uitgewerkt en ter besluitvorming aan het college voorgelegd. Randvoorwaarde daarbij is de meerjarenbegroting die door de gemeenteraad is vastgesteld. Het college heeft bij de vaststelling van de leidraad nog de keuze om de middelen die nu worden gestort in de reserve overloop toe te kennen voor groot onderhoud als onderdeel van de leidraad, of om alsnog te besluiten om de middelen alsnog vrij te laten vallen voor het algemeen resultaat.

9. Aanbestedingen

N.v.t.

10. Participatie tot heden

N.v.t.

11. Voorstel

1. De niet bestede middelen voor groot onderhoud groenbeheer 2019 te storten in de reserve overloop, in afwachting van de nieuwe leidraad groenbeheer waarin het inhoudelijke en financiële meerjarenkader voor het groenbeheer wordt uitgewerkt.

12 Uitvoering, evaluatie en vervolg

N.v.t.

Collegevoorstel